

PRIVREDNA/GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 125 Godina XIII oktobar/listopad 2013.

GLASNIK

ISSN 1840-0310

Šumarstvo

DRVO KOJE SE IZVOZI U EU ZA KONSTRUKCIJSKE NAMJENE MORA IMATI CE ZNAK

Konferencija u Neumu

TRŽIŠTE ELEKTRIČNE ENERGIJE U BiH OD 2015. GODINE OTVARA SE ZA SVE KUPCE

ISSN 1840-0310

9 771840 031004

Šumarstvo

Drvo koje se izvozi u EU za konstrukcijske namjene mora imati CE znak

Sjednica grupacije šumarstva i drvne industrije P/G K F BiH održana 25. septembra u Sarajevu

Uvodnim govorom prisutnima se obratio Zdenko Laštro, predsjednik Grupacije, istakavši da je jedan od osnovnih ciljeva ove sjednice pojasniti problematiku certificiranja bh. konstrukcijskog drveta, odnosno četinarskog drveta četvrtastog presjeka, te pokrenuti inicijativu za njegovo certificiranje.

Zoran Gackić iz konsultantske kuće SGS je govorio o tzv. CPR 305/2011 evropskoj uredbi za građevinske proizvode koja će, po njegovim riječima, biti zahtjevnija od dosad postojećih direktiva. Kako je istakao, novina koja dolazi sa ovom uredbom je i FPC sistem koji je u osnovi identičan standardu ISO 9001, samo što je FPC za razliku od ISO 9001 obavezujući, te osim ISO insistira i na zahtjevima za standard proizvoda. Zahtjevi FPC-a su da sistem bude uspostavljen, dokumentiran, primijenjen, održavan i kontroliran. Gackić je istakao da CPR pola-

zi upravo od ovih zahtjeva kada su u pitanju proizvođači građevinskih proizvoda.

On je istakao i da se i CE oznaka sastoji od inicijalnih ispitivanja i interne proizvodne kontrole. Kako je kazao, evropska norma 14 081 ima dvije kategorije zahtjeva i to ITT (incijalna ispitivanja) i interna kontrola na osnovu kojih se izdaje certifikat.

Incijalna ispitivanja su enormno skupa, ali postoji mogućnost da se ona rade na nivou države, što bi, po riječima Gackića, proizvođačima umnogome olakšalo certifikaciju. Naime, proizvođači bi u dogovoru sa nostrifikacijskim tijelom mogli napraviti uzorke bh. četinarske građe i na njima napraviti rezultate, te bi svi bh. proizvođači imali pravo da koriste certifikat stečen na ovaj način. Gackić je istakao da je za izvoz u Evropsku uniju neophodno certificirati bh. drvo i to tako da sve bh. firme izvoznici drveta mogu koristiti ITT rezultate testiranja dobijene na

nivou države. Predloženo je da nosilac ove aktivnosti bude Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH, te da će se napraviti zvanični zaključak koji će biti poslan na uvid svim učesnicima sjednice.

Dopredsjednik grupacije Midhat Ahmetović prisutnima je kazao da Zakon o šumama FBiH već dvije godine stoji u Domu naroda federalnog Parlamenta, te da se ni na zadnjoj sjednici Doma naroda ovaj zakon nije našao na dnevnom redu. Istakao je da je donošenje ovog zakona neophodno, i da praktično nema važećeg zakona o šumama još od 2009. godine kada je dotad važeći zakon proglašen nevažećim. Kako je istakao, 56,7 % površine BiH su šume i krajnje je vrijeme da se postigne politička volja da taj zakon bude usvojen. Jedan od prijedloga sa sjednice je i da se izvrši pritisak na federalni Parlament u ime grupacije šumarstva, te da se od Doma naroda FP traži da se očituje u vezi s ovim zakonom. Također, Ahmetović je spomenuo da su P/GKFBiH i JP BH Šume u nekoliko navrata pisali Domu naroda tražeći da ovaj nacrt zakona bude ili potvrđen ili odbijen, a ne samo predmet koji skuplja prašinu u ladicama parlamenta.

O važnosti čišćenja šuma u funkciji privrednog razvoja, posebno ruralnih područja i turizma govorio je Saćir Šošević, direktor Geoprojekta, koji je kazao da je u Sarajevskom kantonu u toku ova aktivnost uz korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša FBiH, te da je prijedlog da se na istom principu radi i u ostalim dijelovima FBiH. Šošević je istakao da je konceptijsko smještanje ovog projekta po kantonima s razlogom jer su kantoni ti koji čine društveno-političke cjeline FBiH. Istakao je da je i u okviru FBiH, a i na nivou države postoje određeni fondovi za zaštitu okoliša koji svake godine objavljuju pozive, te da je neophodno koristiti ta sredstva u svrhu čišćenja šuma. Kazao je i da je to jedan od načina finansiranja ovakvih projekata, te da i sredstva IPA fondova, ali i drugih fondova treba koristiti u ove svrhe. Suština projekta je, prema njegovim riječima, da se prilikom čišćenja šuma dođe do određenog bilansa drvnog otpada i slabog drveta zajedno sa drugim izvorima, zatim da se u okviru područja svakog kantona sagleda realan bilans stanja ove oblasti. Kazao je i da dosadašnje studije pokazuju da se radi o hiljadama tona drvnog otpada. Ovaj projekat zatim omogućuje sljedeću fazu koja se tiče razvoja energetske efikasnosti na našem području uz korištenje sredstava postojećih fondova. Kako je na kraju izlaganja istakao Šošević, suština ovog projekta je da se iskoriste raspoloživa sredstva Fonda za zaštitu okoliša FBiH, a dokaz da je to moguće je već potpisan protokol za Kanton Sarajevo.

Medžida Čajlaković Kulanić

Cijenjeni privrednici i poslovni partneri,

Pred vama je novo izdanje elektronskog Glasnika Privredne/Gospodarske komore FBiH koje donosi niz detalja vezanih za najznačajnije aktivnosti naše Komore kao i druge interesantne teme.

25. septembra u Privrednoj komori FBiH održana je sjednica Grupacije šumarstva i drvne industrije P/GKF BiH. Aktuelna problematika u šumarstvu i drvnoj industriji usložnjena neusvajanjem Zakona o šumama bila je jedna od tema ovog sastanka, a od ostalih najzanimljivija je bila ona o CE znaku kod izvoza drveta konstrukcijske namjene u EU.

Iz sektora šumarstva donosimo vam i informaciju o posjeti predsjednika Udruženja italijanskih prerađivača drveta UNITAL kompaniji PROMINVEST Stupčanica Olovo.

Kako smo najavili u prethodnom Glasniku, 10. međunarodni sajam metala ZEPS 2013. održan je od 01.-05. oktobra. Ovogodišnji ZEPS je obilovao privrednim susretima, a među sajamskim aktivnostima poseban značaj imala je Kon-

ferencija privrednih delegacija Kraljevine Bahrein i BiH, u organizaciji Privredne komore FBiH.

Na stranicama koje slijede donosimo vam i informacije sa konferencije Tržište električne energije u BiH, održane u Neumu 23. i 24. septembra, kao i sa Sajma pčelarstva i pčelarske opreme MEDENA koji je održan u Tuzli 20.-21. septembra.

Novosti iz evropskog zakonodavstva je rubrika koja u svakom pa tako i u ovom izdanju našeg Glasnika donosi važne novine. U ovom broju prezentiramo vam EU politike poduzetništva.

Na stranicama koje slijede dajemo i druge interesantne sadržaje.

Gost Glasnika je gospodin Edin Ibrahimpašić, direktor Bihačke pivovare d.d. Bihać.

Hvala vam na ukazanom povjerenju i saradnji.

PREDSJEDNIK P/GKFBiH
Avdo Rapa

IMPRESUM

GLASNIK

Privredne/Gospodarske komore
Federacije Bosne i Hercegovine
Godina XIII
Oktobar/listopad 2013.

Adresa:
Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine
- za Glasnik -
Branislava Đurđeva 10/IV
71000 Sarajevo

Kontakt: info@kfbih.com

Telefoni:

033/566 300, 217 782

Faks: 033/217 783

www.kfbih.com

Priprema:

Poslovni glasnik d.o.o. Sarajevo

Marka Marulića 2

71000 Sarajevo

033 710 340

Poslovniglasniksarajevo@bih.net.ba

Nagrade

Kraljevini Bahrein Zlatna ruža ZEPSA 2013.

“Prisustvo sve većeg broja međunarodnih kompanija na ovogodišnjem sajmu svjedoči o činjenici da Bosna i Hercegovina više mora učestvovati na svjetskom tržištu”, istakao je prilikom otvorenja 20. generalnog bh. sajama ZEPS 2013. Valentin Inzko, visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH.

Ove godine, 10. međunarodni sajam metala ZEPS Inter-metal 2013 održavao se zajedno sa Generalnim bh. sajmom ZEPS 2013 na sajmištu Kamberovića polja u Zenici od 1. do 5. oktobra 2013. godine. Na ovogodišnjem ZEPS-u i sajmu Intermetal učestvovalo je 386 izlagača iz 26 zemalja.

Sajam karakteriše i veći broj kolektivnih izložbi, među kojima privrednika Hrvatske i Slovenije, ZDK, Komorskog sistema BiH, turističkih zajednica.

Radi se o najvećem domaćem sajmu, na kojem su tradicionalno zastupljene djelatnosti građevinarstvo, proizvodnja i prerada metala, prerada drveta, prerada plastičnih masa, guma, izrada namještaja, IT tehnologije, transport, prehrana, a ovogodišnji sajam je posvećen energetskej efikasnosti.

Ove godine se Kraljevina Bahrein po prvi put pojavljuje na sajmu ZEPS, uz učešće značajanog broja kompanija i biznismena iz ove arapske zemlje u organizaciji AGBHC (Arabian Gulf Bosnia & Herzegovina Centre).

Privrednici iz Kraljevine Bahrein predstavili su mogućnosti ulaganja i trgovinske saradnje sa bh. privrednicima, naročito kada je riječ o uvozu naših proizvoda u Bahrein.

U okviru pratećeg programa održani su brojni privredni susreti, Berza projekata energetske efikasnosti, te mnoge promocije i prezentacije među kojima je i Konferencija između privredne delegacije Kraljevine Bahrein i BiH u organizaciji P/GKFBiH koja je održana u promotivnoj

sali ZEPS-a 4. 10. 2013. godine. Tom prilikom doc. dr. sc. Bruno Bojić, dopredsjednik Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH, i Kadhem Al Saeeda, predstavnik Privredne komore Kraljevine Bahrein, potpisali su u Zenici Memorandum o razumijevanju i saradnji u oblasti razvoja ekonomije i investicija, a prisustvovali su i privrednici, predstavnici institucija i komorskog sistema.

Nakon potpisivanja Memoranduma, učesnici konferencije posjetili su štandove izlagača iz Bahreina na sajmu ZEPS 2013 i s njima razgovarali o mogućnosti ulaganja u BiH i trgovinskoj saradnji sa bh. privrednicima.

Privredna delegacija Kraljevine Bahrein nagrađena je sa GRAND PRIX Zlatnom ružom, najvećim priznanjem koje dodjeljuje Sajam ZEPS.

Emir Pašić, dipl.ecc

Trgovina

Kvalitetan proizvod je uvjet za izvoz na italijansko tržište

Sredinom devetog mjeseca 2013. godine kompaniju Prominvest Stupčanica Olovo posjetio je direktor kompanije D'Collegno iz Italije Montesi, koji je ujedno i predsjednik Udruženja italijanskih prerađivača drveta UNITAL.

Sastanku u Olovu prisustvovao je i Avdo Rapa, potpredsjednik Privredne/Gospodarske komore FBiH, sa suradnicima, a u cilju davanja podrške domaćoj kompaniji koja se izborila za izvoz na tržište Evropske unije.

Važno je napomenuti da je Enver Bećirević, direktor kompanije Prominvest, rekao da je izostala podrška svih struktura i nivoa vlasti i da su kompanije osuđene same da se bore za prestiž na inotrižju.

Gost iz Italije, direktor Montesi je ukazao na probleme koje dobro poznaje u našoj zemlji i koji opterećuju izvoznike, ali i izrazio uvjerenje da se zajedničkim snagama može doći do rezultata koji će biti od koristi kako kompaniji tako i užoj i široj društvenoj zajednici i većoj suradnji u Regiji. Proizvodi kompanije Prominvest Stupčanica

ca su kvalitetni i konkurentni cijenama, isporuka je tačna i zato je i došlo do potpisivanja ugovora o isporuci proizvoda u Italiju.

Š.A.

Konferencija u Neumu

Tržište električne energije u BiH od 2015. godine otvara se za sve kupce

U organizaciji USAID-ovog Projekta asistencije regulativi i reformi energetskog sektora (USAID REAP), 23. i 24. septembra u Neumu je održana konferencija pod nazivom “Tržište električne energije u Bosni i Hercegovini – sljedeći koraci”.

Konferenciji je prisustvovalo preko 120 učesnika, uključujući predstavnike ministarstava nadležnih za energetiku na državnom i entitetskim nivoima, predstavnike parlamentarnih odbora nadležnih za energetiku, zatim regulatornih komisija za električnu energiju na državnom i entitetskom nivou, koje su ujedno i pokrovitelji ove konferencije, svih elektroprivreda, Nezavisnog operatora sistema (NOS) i Elektroprenosa, te predstavnici svih ostalih učesnika na elektroenergetskom tržištu.

Početkom 2015. godine tržište električne energije u BiH će se otvoriti za sve kupce, uključujući i domaćinstva, što znači kako će svaki kupac biti u mogućnosti kupiti električnu energiju na tržištu, ukoliko naiđe na bolju ponudu od dosadašnje. Međutim, da bi kupci to zaista mogli i uraditi, tržišni procesi i odnosi između svih učesnika na tržištu moraju biti uspostavljeni i jasno utvrđeni kako bi

ih kupci razumjeli, što je bila i jedna od glavnih rasprava na neumskoj Konferenciji.

Cilj konferencije bio je da se i donosioci odluka u našoj zemlji upoznaju o tome dokle smo došli u ispunjavanju preduvjeta za otvaranje tržišta električne energije i koji su to koraci koje je potrebno uraditi da bi se kreirali svi preduvjeti za otvaranje tržišta od 1. januara 2015. godine, kazao je Ognjen Marković, direktor projekta Asistencija regulative energetskog sektora u BiH. Naglasio je da treba ostvariti sve preduvjete kako bi do 2015. godine svi potrošači uključujući i domaćinstva mogli birati svog snabdjevača.

Princip tržišta je takav da svaka kompanija koja se bavi prodajom električne energije treba biti registrirana u BiH, s tim da može imati svoje sjedište bilo gdje u svijetu, kao što je to sada slučaj s kompanijom iz Ljubljane koja dijelom snabdijeva Aluminij d.d. Mostar.

Na pitanje koliko su domaći elektrodistributeri konkurentni na međunarodnom tržištu, Marković je kazao kako

su dvije od tri elektroprivrede u BiH izvoznici električne energije. Radi se o Elektroprivredi RS i Elektroprivredi BiH koje su, po Markovićevim riječima, konkurentne na regionalnom tržištu električne energije. Kad se otvori tržište za sve kupce u BiH i njima će se pružiti prilika da budu više konkurentni sa svojim uslugama na tržištu.

Gosti predavači iz regulatornih komisija iz Srbije i Crne Gore podijelili su iskustva svojih zemalja u procesu otvaranja tržišta, a prisutnima se obratio i Simon Uzunov, predstavnik Energetske zajednice jugoistočne Evrope, koji se posebno osvrnuo na trenutno stanje u elektroenergetskom sektoru regiona i BiH.

Predstavnik USAID-a u BiH Thomas Rojas istakao je:

- Elektroenergetski sektor ima izuzetan potencijal u BiH. Reforma elektroenergetskog sektora i organizacija konkurentnog tržišta predstavlja veliki uspjeh. Otvaranje tržišta električne energije će voditi ka povećanju trgovine i prihoda, povećanju investicija uz istovremeno povećanje broja radnih mjesta. Zbog ovog velikog potencijala USAID daje svoju podršku elektroenergetskom sektoru.

U 2007. godini, kad je počeo s aktivnostima, USAID REAP je također organizirao konferenciju o otvaranju tržišta gdje je predstavio svoje zadatke i ciljeve i gdje je napravljen presjek statusa elektroenergetskog sektora. Na ovoj završnoj konferenciji USAID REAP dao je pregled aktivnosti poduzetih u šest godina trajanja projekta, predstavljajući napredak koji je elektroenergetski sektor postigao u tom periodu. Međunarodni eksperti na čelu sa USAID REAP projektom dali su preporuke za daljnji napredak elektroenergetskog tržišta po uzoru na međunarodnu najbolju praksu identifikacija i uklanjanja prepreka za funkcioniranje tržišta.

Lejla Sadiković

MEDENA

7. sajam pčelarstva i pčelarske opreme

U Tuzli je od 20. do 21. septembra 2013. godine održan 7. sajam pčelarstva i pčelarske opreme "Medena Tuzla", Brčanska Malta.

Na 25 štandova bilo je izloženo svega po malo, a najviše meda, za brojne posjetitelje Tuzle, koji su po lijepom vremenu obilazili, degustirali, ali i kupovali, jer je općepoznato da su stanovnici BiH veliki potrošači meda, ali počinju se tražiti i proizvodi kojima je osnova propolis (propolis kapi, propolis krema-mast...) i pelud - cvjetni prah.

Prvog dana, sa štandova je prikupljeno 12 uzoraka meda koje su dali pčelari na ocjenjivanje. Na Tehnološkom fakultetu Tuzla urađena je hemijska analiza, ali i organoleptičko - senzorsko ocjenjivanje. Ocjenjivanje je vodila dr.sc. Ramzija Cvrk, docent, a u organoleptičkom ocjenjivanju sudjelovale su i dvije studentice sa Tehnološkog fakulteta koje su pred završetkom i spremaju diplomske radnje, te pčelari: Milan Kramer (Osijek - Hrvatska); Stanko Čuljak (Cerić - Hrvatska) i Asmir Duraković (Gradačac - BiH). Rezultati ocjenjivanja su:

- Uzorak 11 - Slavko Repeša - šumski - Gradačac - srebro
- Uzorak 12 - Asmir Duraković - planinski - Gradačac - srebro
- Uzorak 13 - Mirza Džanić - livadski - Tuzla - zlato
- Uzorak 14 - Hamdo Mulavdić - šumski - Živinice - srebro
- Uzorak 15 - Ismet Hasanović - livadski - Tuzla - srebro
- Uzorak 16 - Asmir Duraković - bagrem - Grada-

čac - srebro

- Uzorak 17 - Pašan Smajić - pl. livada - Brčko - zlato
- Uzorak 18 - Mladen Merčep - bagrem - Derventa - zlato

• Uzorak 19 - Krunoslav Lovrić - šumski - Hrvatska - srebro

• Uzorak 20 - Asmir Duraković - livadski - Gradačac - srebro

• Uzorak 21 - Emir Čumurović - livadski - Brčko - srebro

• Uzorak 22 - Zijad Biserović - bagrem - Hrvatska - bronca

Sajam su podržali i Edin Ajanović, kantonalni ministar poljoprivrede, Mahmut Bijedić, predsjednik Saveza pčelara TK, Suad Selimović, predstavnik Privredne komore TK, te gosti iz Hrvatske inž. Andrija Grbeša, predsjednik UP SiB "Radilica" Osijek, i Stanko Čuljak, predsjednik UP "Nektar" Vinkovci, koji su sa domaćinima razmijenili pčelarska iskustva.

U vijećnici Privredne komore TK održana su dva predavanja za pčelare: prof. dr.sc. Midhat Jašić imao je predavanje o sastojcima peluda i propolisa sa posebnim utjecajem na zdravlje, a dipl. vet. Zlatko Tomljanović predavanje o aktualnim pčelinjim bolestima i pobudio veliku zainteresiranost kod pčelara iz Tuzlanskog kantona.

Fena

Svečano obilježen Dan BH Telecoma i najavljene nove usluge

BH Telecom upriličio je u Sarajevu Svečanu akademiju povodom Dana kompanije koji se obilježava 5. septembra

Obraćajući se prisutnim zvanicima Nedžad Rešidbegović, generalni direktor BH Telecoma, istakao je da se dan kompanije obilježava u znak sjećanja na 5. septembar 1993., kada su u najtežim ratnim uvjetima, stručnjaci kompanije uspjeli montirati i pustiti u rad međunarodnu satelitsku vezu BiH - Švicarska (Sarajevo - Basel), uz korištenje međunarodnog koda 387, dodijeljenog BiH od Međunarodne telekomunikacione unije /ITU/ te godine, putem EUTELSAT-a.

On je podcrtao da BH Telecom od 2006. nudi sve vrste servisa koji su tada postojali u svijetu te da su vlastitim radom osigurali da BiH ne bude u kolonijalnoj ovisnosti o svijetu.

Izvršni direktor Izvršne direkcije za razvoj poslovanja BH Telecoma Hamdo Katica najavio je skoro uvođenje usluge Moja TV To Go, koja će korisnicima omogućiti gledanje televizijskog programa bilo gdje i bilo kada - preko pametnih telefona, tableta i ostalih uređaja s mogućnošću prijema multimedijalnog sadržaja. Dodao je da će korisnici biti u mogućnosti da, prema svojim potrebama, odaberu optimalan period korištenja ove usluge uz naknadu na dnevnom ili mjesečnom nivou. Katica je naglasio da će u fokusu BH Telecoma biti razvoj svih vrsta pristupa internetu a posebno mobilnog interneta, sofisticiranih ponuda namijenjenih zahtjevnim korisnicima, te pilot projekt 4G/LTE mreže.

Kako je rečeno, tokom septembra za jednu KM bit će moguće postati korisnik usluga BH Telecoma kao što su Moja TV, pretplatnički paketi BH Mobile, fiksni telefonski priključci, xDSL, mInternet paketi i mnogi drugi.

Na svečanosti promovirana je i monografija "Servisi BH Telecoma za razvoj informatizacije bh. društva".

Turistički potencijali u Goraždu nude mogućnost za pošljavanja

Federalna ministrica okoliša i turizma Branka Đurić je tokom službene posjete Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde održala sastanak s ministrima i Emirom Fraštom, premijerom BPK-a.

Povod ovog sastanka su zajedničke aktivnosti Federacije BiH i Bosansko-podrinjskog kantona, kojima će se unaprijediti stanje u oblasti okoliša i turizma na području ovog kantona.

- Kao i dosad, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, ali i Fond za zaštitu okoliša FBiH stoji na raspolaganju ovom kantonu, kako bismo zajedničkim snagama i saradnjom poboljšali stanje iz oblasti okoliša i turizma, čiji potencijali još nisu dovoljno iskorišteni i nude mogućnost zapošljavanja i boljeg života u ovom kantonu, kazala je ministrica Đurić za Agenciju FENA.

Informirala je premijera Fraštu o poduzetim aktivnostima FBiH na poboljšanje stanja u oblasti okoliša i turizma na području Goražda kroz sufinansiranje projekata Mini-

starstva i Fonda za zaštitu okoliša, posebno u dijelu izgradnje pročištača otpadnih voda u industrijskoj zoni "Pobjeda", vodosnabdijevanja i uređenja vodotokova u općini Goražde, Ustikolina i Prača, te izgradnje turističke infrastrukture na području Rude Glave.

Iz oblasti turizma na sastanku je također razgovarano o mogućnostima saradnje na izradi kantonalne strategije razvoja turizma koja bi trebala biti usklađena sa Strategijom razvoja turizma FBiH.

Đurić je iskazala podršku Federalnog ministarstva u oblasti unapređenja javne turističke infrastrukture na rijeci Drini. Osim toga, o uređenju Podhranjenskog potoka i poboljšanju infrastrukture u starom jezgru grada Goražda, te infrastrukture koja bi podržala razvoj zimskog i seoskog turizma, koji kao takav i autohton može biti razvijan na ovim prostorima, govorilo se na sastanku s premijerom BPK-a Emirom Fraštom i članovima Vlade BPK-a.

Sarajevski aerodrom: više od 300 hiljada putnika
Međunarodni aerodrom Sarajevo, unatoč otežanim uvjetima izazvanih globalnom ekonomskom krizom, bilježi pozitivan trend poslovanja.

U prvih šest mjeseci ove godine zabilježen je broj od 303.829 putnika, što je za 15 posto više u odnosu na isti period prošle godine. Broj aviooperacija iznosi 2.603, što je za dva posto više u odnosu na isti period prošle godine.

Pozitivan trend poslovanja nastavljen je i u drugom polugodištu tekuće godine, pa je tako u augustu obavljeno 546 aviooperacija, što je za šest posto više u odnosu na isti period prošle godine, a uz povećan broj aviooperacija, Sarajevski aerodrom bilježi i stalan porast broja putnika, te je u prošlom mjesecu zabilježen broj od 79.796 putnika, što je za čak 31 posto više u odnosu na isti period prošle godine.

U Finansijskom izvještaju za prvo polugodište tekuće godine, zabilježen je rast prihoda u gotovo svim profitnim centrima: putnički servis, prihvat i otprema zrakoplova, trgovina, kargo i komplementarne usluge.

Ukupni prihodi Međunarodnog aerodroma Sarajevo za period od 1. januara do 30. juna 2013. veći su za 10 posto i iznose 16.990.730,33 KM, dok su u istom periodu prošle godine iznosili 15.404.205,45 KM

Ukupni rashodi za isti period smanjeni su za 14 posto i iznose 15.423.711,35 KM, dok su u istom periodu prošle godine iznosili 17.997.964,76 KM.

Društvo je u prvom polugodištu tekuće godine iskazalo dobit u iznosu od 1.567.018,98 KM, dok je u istom periodu prethodne godine poslovalo sa gubitkom u iznosu od 2.593.759,31 KM.

Ako je suditi prema rezultatima finansijskog izvještaja za prvo polugodište tekuće godine, pred Međunarodnim aerodromom Sarajevo je još jedna uspješna poslovna godina.

Fena

Solana Tuzla pustila u rad moderno postrojenje za pakiranje soli

Moderno postrojenje za pakiranje, koje je pušteno u rad u tuzlanskoj Solani, jedan je od najvažnijih poteza na ispunjavanju uvjeta koje propisuje EU, kao i preduvjet za nove investicije, rekla je Feni Amira Brkić, rukovoditeljica Sektora upravljanja kvalitetom u ovoj fabrici.

Investicija je vrijedna više od 5,5 miliona KM i osigurana je uglavnom vlastitim sredstvima, a jednim dijelom uz pomoć banaka. Brkić navodi da ovo moderno postrojenje, koje je svečano pušteno u rad 20. septembra, značajno povećava kapacitet kilogramskog pakiranja za domaćinstva, a robotizirani stroj značajno humanizira rad radnika.

Uz to novi strojevi u potpunosti otklanjaju mogućnost onečišćenja. - Robotizirana mašina je jedna od tehnološki najnaprednijih na svjetskom tržištu i namjenski proizvedena za pakovanje soli, a s aspekta kvaliteta upotpunja-

va zahtjeve naših kupaca za kvalitetom, pojasnila je Brkić. Kaže da je staro postrojenje, koje je služilo posljednjih 40 godina, od sada muzejski eksponat. Također, dodala je, ova postrojenja su važna etapa u projektu gradnje nove solane, čija je realizacija u toku. Industrijska proizvodnja soli počela je u Tuzli prije 128 godina.

Fena

Oaza niže medalje: „Zlatna ruža“ na ZEPS-u za kvalitet vode iz Tešnja

Mineralna voda Oaza - Tešnjaški kiseljak dobitnik je „Zlatne ruže“, nagrade za kvalitet 20. jubilarnog Međunarodnog sajma privrede ZEPS u Zenici.

Oaza se našla među 62 ostala izložena proizvoda koja su ušla u uži izbor ocjene kvaliteta, a koja je vršena na Poljoprivredno-prehrambenom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

Nakon nedavno dodijeljene Zlatne medalje za kvalitet Sajma šlive u Gradačcu, ovo je druga ovogodišnja nagrada za brand Oaza. Poznato je da je to voda koja je prva iz Bosne i Hercegovine nagrađivana zlatnim medaljama za kvalitet i dizajn na jednom od najznačajnijih svjetskih sajmova voda u američkom Berkeley Springsu, i to nekoliko godina uzastopno.

- Nižu se medalja za medaljom. Raduje činjenica da nakon svjetskih nagrada za kvalitet ponovno dibijamo nagrade iz BiH. ZEPS je jedan od najvećih sajmova u našoj zemlji i veoma smo ponosni na činjenicu da smo kvalitetom i cjelokupnim brandingom uspjeli zasjeniti ostale izlagače, jer Oaza je bosansko čudo i jedna od najboljih mineralnih voda na svijetu, a njeni potencijali su ogromni, riječi su Harisa Hrvica, brand managera Oaze.

Svi prehrambeni proizvodi koji su se kandidovali za medalju kvaliteta na sajmu ZEPS 2013., ocjenjivani su na Institutu za prehrambene tehnologije Poljoprivredno-prehrambenog fakultetu u Sarajevu. Analiziran je hemijski sastav mineralne vode Oaza. Ocjenjivanje je obavljeno i na degustaciji od strane degustacione grupe potrošača u hotelu „Dubrovnik“ u Zenici. Također, ocjenu je donio i žiri ZEPS-a za cjelovitost proizvoda.

Zbrajanjem bodova sa ova tri ocjenjivanja donesena

je odluka da mineralna voda Oaza dobije nagradu „Zlatna ruža ZEPS-a“.

Fena

Obrazovanje

Nastava iz matematike i prirodnih nauka u BiH najbolja na Balkanu

Prema posljednjem globalnom indeksu o konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma (WEF) 2013 - 2014. godine koji tretira kvalitet nastave iz matematike i prirodnih nauka u školama, od zemalja Balkana najbolje je pozicionirana BiH

Bosna i Hercegovina se na WEF-ovoj listi u oblasti kvaliteta nastave iz matematike i prirodnih nauka, odnosno kvaliteta matematičara i naučnika, našla na 13. mjestu od ukupno 148 zemalja, čime je rangirana u samom svjetskom vrhu u ovoj oblasti.

Nakon BiH, od zemalja regiona slijedi Republika Hrvatska, koja je na 22. mjestu u oblasti kvaliteta nastave iz matematike i prirodnih nauka, a na 23. mjestu WEF-ove liste nalazi se Crna Gora. Makedonci se nalaze na 51. mjestu, Albanci na 54., dok je Srbija na 55. mjestu i najlošije je pozicionirana od svih zemalja iz regije u ovoj oblasti. Također, sve zemlje iz regije našle su se među 60-tak najbolje rangiranih zemalja u svijetu u oblasti kvaliteta nastave iz matematike i prirodnih nauka, što Balkan čini jednim od svjetskih područja sa značajnim potencijalom u navedenoj oblasti.

Od zemalja iz šireg regiona Balkana, Slovenija se nalazi na 18. mjestu, Mađarska na 38., Rumunija 57., Bugarska 59. i Slovačka na 86. mjestu u oblasti kvaliteta nastave iz matematike i prirodnih nauka koja se nudi učenicima u školama u pomenutim zemljama.

Prema istraživanju Svjetskog ekonomskog foruma, od svih zemalja svijeta, najkvalitetniju nastavu iz matematike i prirodnih nauka pohađaju učenici u Singapuru, a iza njih dolaze Finska, Belgija, Liban, Švicarska, Katar, Južni Kipar, Malta, Barbados i Hong Kong.

Od 20 najbolje rangiranih zemalja, njih 10 su evropske, a sedam azijske, što znači da su najbolji matematičari i kvalitet

nastave iz matematike prisutni u Evropi i Aziji.

Najlošije rangirane zemlje u kontekstu kvaliteta nastave iz matematike i prirodnih nauka su Jemen koji se nalazi na 143. mjestu, Honduras na 144., Egipat 145., Dominikanska Republika 146., Angola 147. i Južnoafrička Republika na posljednjem 148. mjestu.

Također, od 20 najlošije rangiranih zemalja, njih 11 su afričke, što znači da je u Africi nastava iz matematike i prirodnih nauka najlošijeg kvaliteta, odnosno na tom kontinentu nalazi se najmanje dobrih i kvalitetnih matematičara i naučnika.

Posmatrano na nivou evropskih zemalja, najlošija nastava iz matematike i prirodnih nauka je u Gruziji i Španiji, a najkvalitetnija u Finskoj i Belgiji.

Inače, izvještaj WEF-a o globalnoj konkurentnosti je najbolja procjena konkurentnosti nacionalnih ekonomija. Predstavlja koristan portret privrednog okruženja i sposobnosti država da dostignu održive nivoe prosperiteta i ekonomskog rasta.

Svjetski ekonomski forum (WEF), više od tri decenije, obezbjeđuje detaljnu procjenu produktivnog potencijala država širom svijeta. Također, mnoge međunarodne organizacije i svjetske vlade koriste izvještaj WEF-a kao značajan pokazatelj globalnih ekonomskih i društvenih kretanja.

Izvještaj doprinosi razumijevanju ključnih faktora koje određuju ekonomski rast, pomažu da se objasni zašto su neke zemlje više uspješne od drugih, pogotovo kod povećanja nivoa prihoda.

Slobodna Bosna

Bihačka pivovara - Edin Ibrahimpašić, direktor Bihačke pivovare

Savremena tehnologija proizvodnje i vrhunski kvalitet

Bihačka pivovara d.d. osnovana je 1990. godine i instalirani kapacitet je 250.000 hl na godinu, a njen razvoj i rad mogu se posmatrati u tri perioda, o čemu za Glasnik P/GKFBiH govori Edin Ibrahimpašić, direktor Bihačke pivovare * Prvi period vezan je za početak realizacije ideje stvaranja poljoprivredno-prehrambenog kompleksa PPPK Krajina Bihać u kojem je pivovara sa svojim kapacitetima trebala djelovati u povezanom ciklusu proizvodnje palete poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

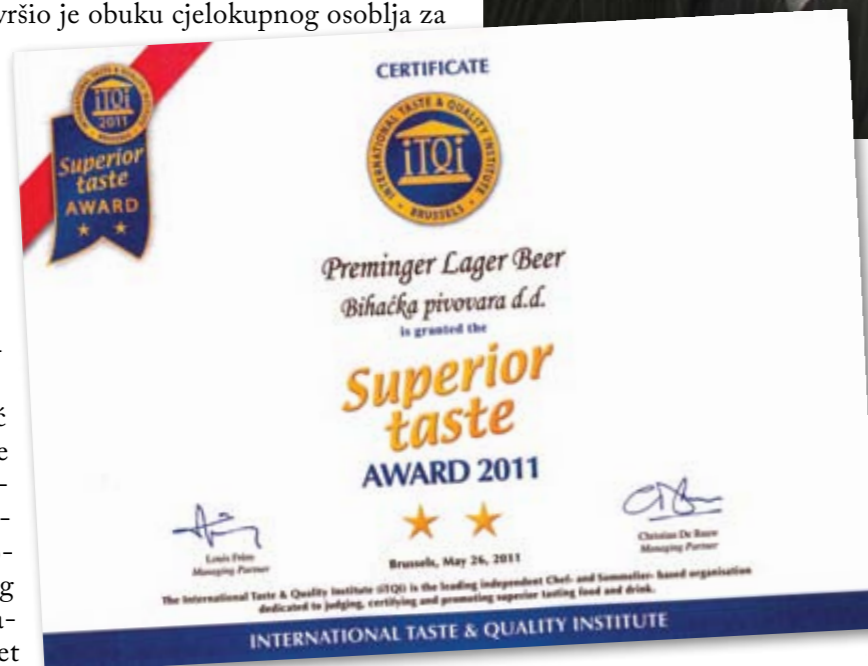
Pivovara kroz vrijeme

U periodu 1979 – 1981. pregovaralo se i projektovale tehničko-tehnološke slike pivovare, što su radili češki stručnjaci uz kontinuiran nadzor Instituta Pivo iz Praga. Tako je 1980. godine ugovorena licenca sa češkom pivovarom Radegast za proizvodnju piva „Radegast“ na rok od deset godina, koja zbog političke situacije i zastoja u montaži opreme nikad nije zaživjela. Naredne 1982. godine započinje gradnja građevinskih objekata i montaža opreme pod nadzorom stručnjaka iz tadašnje Čehoslovačke. Kako ističu u Bihačkoj pivovari, ovakav koncept je u periodu 1980 - 1983. godine konstantno ometan od strane tadašnje političko-privredne „elite“ u Republici BiH, ali i Bihačkoj regiji, da bi polovinom 1984. godine investicija bila proglašena promašenom i kao takva nasilno obustavljena. Po završetku procesa likvidacije koji je te iste godine bio otvoren nad pivovarom, te promjenom političke klime krajem 80-tih godina, revitalizirana je i podržana ideja o ulaganju i izgradnji ovog privrednog subjekta sada pod novim imenom Bihačka pivovara d.d., tako da je proizvodnja konačno otpočela krajem 1990. godine.

U periodu od 1988. do 1990. godine izvršena je montaža cjelokupne opreme. Cijelo to vrijeme superviziju su sačinjavali češki stručnjaci na čelu s pokojnim inž. Miroslavom Kahlerom. On je bio predstavnik instituta Pivo Praha i izvršio je obuku cjelokupnog osoblja za proizvodnju piva po češkoj tehnologiji.

- **Tada smo proizveli i na tržište plasirali pivo Unski biser**, kaže Edin Ibrahimpašić, direktor Bihačke pivovare.

Ibrahimpašić također ističe da je već na samom početku Pivovara pridobila mnoge poklonike zlatnožutog osvježavajućeg napitka, jer su kvalitet

proizvoda, radenog po licenci i nadzoru dokazanih čeških stručnjaka, mogla osjetiti i nepca „običnog“ konzumenta, te dodaje:

- **Do početka rata imali smo odličnu suradnju sa Institutom Pivo Praha.**

U godinama rata na ovim prostorima od 1992. do 1994. godine, u uvjetima potpune blokade bi-

hačkog okruga, snabdijevana sirovinama i repromaterijalima povremenim i vrlo rijetkim dopremama preko „trgovačkog koridora“, Bihačka pivovara je održala proizvodnju na nivou osam do 20 posto korištenja kapaciteta, što je bilo od posebnog značaja za opstojnost žitelja na ovim prostorima. U drugoj polovini 1995. godine, odmah nakon deblokade ovog regiona, u Bihačkoj pivovari d.d. je ponovo pokrenuta proizvodnja.

Opredijeljeni za uspjeh

U prvim godinama nakon rata poslovanje kompanije, kao proizvođača visokotarifne robe, bilo je permanentno ugrožavano neloyalnom konkurencijom crnog tržišta. Stasavanjem ili bolje reći odrastanjem mlade države BiH te njenih institucija, ovaj problem će u daljem periodu postajati sve manje izražen.

Bihačka pivovara d.d. je u postupku privatizacije 2000. godine potpuno privatizirana i većinski vlasnici su postali njeni zaposlenici.

- **U poslijeratnom periodu obnovili smo kontakte sa češkim firmama, prvenstveno sa institutom Pivo Praha i firmom za proizvodnju i montažu opreme Anticoro Babik Josef s.r.o. i do danas ta suradnja odlično traje i razvija se na obostrano zadovoljstvo, što se može vidjeti iz referentne liste nabavljene montirane opreme, rekonstrukcijom i modernizacijom pojedinih pogona, a prvenstveno varione**, kaže direktor Ibrahimpašić, i do-

UVESTI OBAVEZNU GODIŠNJU ČLANARINU U KOMORSKIM SISTEMIMA

Direktor Ibrahimpašić ističe da komoru, odnosno komorski sustav u BiH treba revidirati u smislu povećanja efikasnosti, a sve u cilju povećanja kvaliteta usluga koji može i mora da se pruža i da samim tim povećati i zadovoljstvo korisnika usluga.

- **U tom smislu, ja sam za uvođenje i obavezne članarine, koja će biti primjerena vremenu i stanju u kojem se nalazi privreda u BiH, ali i transparentnosti tokova novca od te članarine**, kaže Ibrahimpašić, i dodaje: - **Mnoge stvari ljute ne samo zaposlene u ovom preduzeću, već i drugdje. Između ostalih to su i ogromni parafiskalni nameti, visoke stope poreza i doprinosa na plaće, neloyalna konkurencija, ali sam isto tako mišljenja da trošak članarine nije ustvari trošak već investicija, a komora mora svoju uslugu tako i prezentirati i realizirati.**

daje: - **Kao kruna kontinuirane suradnje sa Institutom Pivo Praha, a što se dokazuje i u permanentnom poboljšanju kvaliteta našeg piva, Bihačkoj pivovari d.d. je uručen certifikat od strane svjetski priznatog i vr-**

hunskog stručnjaka u proizvodnji piva, te našeg prvog tehnologa učitelja Miroslava Kahlera i njegovog učenika, također svjetski priznatog pivarskog tehnologa Jana Šurana, s kojim dokazujemo da je Preminger pivo proizvedeno po klasičnoj češkoj tehnologiji proizvodnje lager piva uručenog decembra 2010. godine. Bihačka pivovara vlasnik je i nagrade za kvalitet

Premingera i Lipe vode za 2010., 2011. i 2012. godinu od renomiranog Instituta za kvalitet iTQi iz Brisela.

Bihačka pivovara d.d. danas je suvremena tvornica zahvaljujući, prije svega, vrhunskoj tehnologiji proizvodnje, što osigurava i visoki kvalitet i osobene karakteristike proizvoda, koje imaju najbolje ocjene – Instituta za ispitivanje kvaliteta zemalja Evropske unije. Od aprila 2005. go-

dine kompanija ima certificiran sistem upravljanja kvalitetom prema standardu DIN EN ISO 9001: 2000., a prošle godine u junu izvršena je recertifikacija na novi sistem upravljanja kvalitetom prema standardu DIN EN ISO 9001:2008. Osim toga, od maja 2007. godine kompanija ima certificiran sistem okolinskog upravljanja prema standardu DIN EN ISO 14001: 2004., te od juna 2011. kompanija i uveden sistem HACCP. U Bihačkoj pivovari kao dokaz opredijeljenosti vodstva firme za konstantnim ulaganjem u kvalitet proizvoda općenito, kao i osvajanje novih i učvršćivanje pozicija na postojećim tržištima, te razvoj novih proizvoda kao jedini mogući garant uspjeha na slobodnom ekonomskom tržištu, ističu i permanentno investiranje u razvoj tehnologije i marketinga, kao i otvaranje novih tržišta.

Novi prijedlog Izmjena i dopuna Zakona na pivo na štetu bh. proizvođača

Izmjene i dopune Zakona o porezu na pivo su tema rasprava u Parlamentu BiH, no i prije toga žučne polemike i rasprave izazvale su njegove pojedine stavke, osobito među domaćim proizvođačima. Prema riječima Ibrahimpašića, sva ta priča zapravo se veže za Zakon o organizaciji i strukturi izvršenja poreza na alkohol, alkoholna pića i pivo, kojeg su članice EU donijele još 1992. godine (EU Direktiva 92/83/EEC).

- **Znajući tendenciju pravila ponašanja da "veliki jedu male", zemlje članice tadašnje EU koje su imale puno malih proizvođača piva donijele su Zakon o uvođenju diferencijalne stope na pivo, odnosno, poseban porez na pivo u kojem je precizirano da granica do koje će se obračunavati ta snižena stopa na količinu proizvedenog piva godišnje bude 200.000 odnosno 300.000 (po-**

VELIKI IZBOR PROIZVODA

- Proizvodni asortiman "Bihačke pivovare" d.d. čine svijetla lager piva sa veoma prepoznatljivim brandom "Preminger", te novi "Unski biser" kojeg sada zovemo i 10-ka sa tradicijom češkog naziva piva po količini ekstrakta u osnovnoj slakovini, PET program osvježavajućih gaziranih bezalkoholnih napitaka „Orangina, Limona, Tangerina, te program osvježavajućih bezalkoholnih napitaka „Frizy“ – ledenih čajeva, kao i JAMP sokovi i prirodna izvorska voda Lipa voda koja je jedan od glavnih „krivaca“ kvalitetnog piva, kaže Ibrahimpašić. U proizvodnom asortimanu Bihačke pivovare d.d. je i svjetski poznat i priznat brend Orangina. Za Preminger se, također, može reći da je brend, ali Ibrahimpašić kaže da se na njemu treba još puno raditi, prije svega u marketinškom smislu, kako bi nadrastao granice BiH i dodaje:

- Ostali naši proizvodi to tek trebaju postati, a u njima prednjači naša prelijepa čista izvorska voda, „lipa“ voda, čiju ljepotu crpimo podno padina kraških stijena u zaštićenom području Nacionalnog parka UNA i distribuiramo cjevovodom u dužini od 7,5 km do naših proizvodnih pogona.

Svoje proizvode Bihačka pivovara osim na tržištu BiH, plasira i na tržištima zemalja članica CEFTA-e, ali i na onima EU od koji su najznačajniji Austrija, Slovenija i Švedska. Van granice Evrope, Pivovara izvozi na sjevernoameričko tržište, te na tržište daleke Australije.

O ulasku susjedne Republike Hrvatske u EU i kako se to odrazilo na proizvođače piva u BiH, Ibrahimpašić kaže:

- Ulazak R Hrvatske u EU trebalo je da da vjetrova u leđa proizvođačima piva u BiH iz prostog razloga što su uvjeti uvoza piva iz zemalja EU u BiH teži ili veći negoli oni iz CEFTA sporazuma, ali s obzirom da glavni izvoznici iz RH u BiH, velike multinacionalne kompanije, imaju svoje proizvodnje i u Republici Srbiji koja je i dalje članica CEFTA sporazuma, ništa se nije niti desilo. Primjera radi, pivo PAN koje je dolazilo do jučer iz Koprivnice u RH, sad dolazi iz Čelaveza iz R Srbije.

krajina u Portugalu) hektolitara. Dakle, za sve pivovare koje imaju godišnju proizvodnju do te količine važno je da imaju sniženu stopu poreza (akcize), a one iznad tih količina imaju nacionalnu, višu poresku stopu, kaže direktor Bihačke pivovare. Ove odredbe ugrađene su i u bh. Prijedlogu Izmjena i dopuna Zakona o akcizama, u članu 4. direktive 92/83/EEC. Ibrahimpašić kaže:

- Ministarstvo vanjskih odnosa BiH na bazi te direktive, a ne urušavajući pri tome Sporazum CEFTA-a, ide u procese ovog Zakona, ali sa prijedlozima da granica do koje se obračunava niža stopa bude 400.000 hl proizvedenog piva godišnje. Također, da ta sadašnja stopa od 20 feninga po litri piva bude snižena stopa i da se formira nova nacionalna stopa od 35 feninga

po litri proizvedenog piva. To je prijedlog ministarstva i o tome je odlučivalo Vijeće ministara. Ono je usvojilo takve Izmjene i dopune Zakona o akcizama, te ga uputilo u redovnu proceduru Upravi za indirektno oporezivanje koje je trebalo dati svoje mišljenje oko tog prijedloga.

Međutim, tu nastaju problemi jer je na sjednici Upravnog odbora za indirektno oporezivanje, umjesto da članovi daju mišljenje, donesena odluka da se smanji nova nacionalna stopa sa 35 feninga po litri na 25 feninga po litri.

- Takav, modificirani prijedlog treba da ide na raspravu Parlamentu BiH, no on je iz mnogo razloga štetan po proizvođače piva kojima bi umjesto piva mogli proizvoditi gubitke, zatvarati pogone i otpuštati radnike. Nelogično je i da na takav način, uvođenjem veoma male razlike između dviju stopa poreza, država doslovce sebi siječe granu na kojoj sjedi, zapravo odriče se svojih prihoda, a s druge strane udovoljava se zahtjevima velikih korporacija, čije pivo uvozimo u BiH u količinama preko 65% od ukupno popijenog piva, za „miniranjem“ ovog prijedloga Izmjena i dopuna Zakona, govori Ibrahimpašić ističući da će proizvođači

piva u BiH zahtijevati da se ovakve Izmjene i dopune Zakona o akcizama uopće ne usvoje, odnosno da se one vrata na izvorni prijedlog MVTEO sa uvođenjem nacionalne stope od 35 feninga/l piva.

- Ako je već postojeća od 20 feninga/l piva u prijedlogu Izmjena zakona definirana kao snižena stopa, onda nova nacionalna

može biti i do 40 feninga/l piva. Bit će to vrlo teško, jer te iste korporacije imaju svoje „satelite“ u liku raznoraznih diplomata koji zagovaraju interese kompanija koje imaju proizvodnju u njihovim državama, a u ogromnim količinama izvoze u BiH, govori Ibrahimpašić i dodaje: - Da apsurd bude potpun, ovdje govorimo o našem domaćem zakonu koji treba da bude donesen u našem Parlamentu, bez ikakvih ograničavanja temeljnih postulata o slobodnoj trgovini i prometu roba, a ipak se ništa ne pitamo. Ipak i pored te činjenice, svim zakonskim sredstvima ćemo se boriti da do toga ne dođe.

Bihačka pivovara jedna je od četiri bh. proizvođača piva, a njen direktor je i predsjednik Pivarske grupacije u BiH. Kako kaže, odnosi između domaćih proizvođača piva su odlični, a nisu samo rezultat „zajedničke muke“, i ističe nedavnu posjetu članova Sindikata Bihačke pivovare d.d. kolegicama i kolegama Tuzlanske pivare d.d.

Proizvodnja i prodaja drvnih sortimenata u FBiH veća za 5,3%

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u periodu januar - august 2013. godine u odnosu na isti period 2012. godine veća je za 68.000 m³ ili 5,3 %. Proizvodnja sortimenata od četinara veća je za 90.000 m³ (14,7 %), dok je proizvodnja sortimenata od lišćara manja za 23.000 m³ (3,4 %).

Ukupna prodaja šumskih sortimenata u periodu januar - august 2013. godine u odnosu na isti period 2012. je manja za 14.000 m³ (1,1%). Prodaja sortimenata od četinara veća je za 22.000 m³ (3,7 %), dok je prodaja sortimenata od lišćara manja za 36.000 m³ (5,4 %).

Vanjska trgovina

Federacija BiH je u periodu I-VI 2013. ostvarila izvoz u ukupnoj vrijednosti 2.839.437 hiljada KM, što je za 9,4% više u odnosu na isti period prethodne godine. Vrijednost izvoza u junu 2013. iznosi 496.753 hiljada KM, što je za 2,4% manje u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a 0,3% više u odnosu na maj 2013.

Uvoz FBiH u periodu I-VI 2013. iznosio je 4.773.104 hiljada KM, što je za 1,4% manje u odnosu na isti period prethodne godine. U junu 2013. ostvaren je uvoz u vrijednosti 855.093 hiljade. KM, što je za 1,3% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a 0,7% više u odnosu na maj 2013.

U pomenutom periodu izvoz je u prosjeku svaki mjesec rastao za 3,4%, a uvoz je u prosjeku svaki mjesec rastao za 4,5%. Istovremeno trgovinski deficit FBiH iznosi 1.933.667 hiljada KM.

Procenat pokrivenosti uvoza izvozom za posmatrani period je 59,5% i veći je za 5,9% u odnosu na isti prethodne godine kada je pokrivenost iznosila 53,6%, odnosno manji za 0,3% u odnosu na period I-V 2013. kada je pokrivenost iznosila 59,8%.

Učešće FBiH u ukupnom izvozu Bosne i Hercegovine za period I-VI 2013. je 67,6%, a u ukupnom uvozu 65,9%.

Prema KD-u, najveća vrijednost izvoza u periodu I-VI 2013. ostvarena je u području C "Prerađivačka industrija" u vrijednosti 2.472.218 hiljada KM, što iznosi 87,1% ukupnog izvoza. Najveća vrijednost u uvozu 4.218.462 hiljada KM ostvarena je u području C "Prerađivačka industrija", što iznosi 88,4% ukupnog uvoza.

Prema SMTK, najveće učešće u izvozu za isti period ostvareno je u sektoru 6 "Industrijski proizvodi, razvrstani uglavnom po vrsti sirovina" sa vrijednošću 839.859 hiljada KM, što je 29,6% ukupnog izvoza. Najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru 6 "Industrijski proizvodi, razvrstani uglavnom po vrsti sirovina" sa vrijednošću 1.048.694 hiljada KM, što je 22% ukupnog uvoza.

Prema BEC-u, najveća vrijednost izvoza u periodu I-VI 2013. ostvarena je u kategoriji 2 "Industrijski materijali" u vrijednosti 1.542.953 hiljada KM, što iznosi 54,3% ukupnog izvoza. Najveća vrijednost u uvozu ostvarena je u kategoriji 2 "Industrijski materijali" u vrijednosti 1.531.428 hiljada KM, što iznosi 32,1% ukupnog uvoza.

U periodu I-VI 2013. najviše se izvozilo u: Njemačku 520.042 hiljada KM ili 18,3% ukupnog izvoza, Hrvatsku

461.443 hiljada KM ili 16,3% i Italiju 291.768 hiljada KM ili 10,3% ukupnog izvoza. Izvoz u sve ostale zemlje iznosi 1.566.184 hiljada KM ili 55,2% ukupnog izvoza.

U istom periodu najviše se uvozilo iz: Hrvatske 847.789 hiljada KM ili 17,8% ukupnog uvoza, Njemačke 591.230 hiljada KM ili 12,4% i Italije 483.460 hiljada KM ili 10,1% ukupnog uvoza. Uvoz iz svih ostalih zemalja iznosi 2.850.625 hiljada KM ili 59,7% ukupnog uvoza.

Posmatrano po statističkim procedurama, što se tiče izvoza na prvom mjestu je redovan izvoz s učešćem 58,9% od ukupnog izvoza, a kad je u pitanju uvoz najveće učešće ostvareno je po proceduri "redovan uvoz", što je 85,5% od ukupne vrijednosti uvoza.

Prema podacima za drugo tromjesečje 2013., došlo je

do ukupnog porasta izvoznih cijena u FBiH za 4,1% i do ukupnog porasta uvoznih cijena za 8,8% u odnosu na baznu 2010. godinu.

Posmatrano po područjima klasifikacije djelatnosti KD BiH 2010., u drugom tromjesečju 2013. ostvaren je porast izvoznih cijena u području A „Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo“ od 9,1%, porast izvoznih cijena u području B „Vađenje ruda i kamena“ od 16,1% i porast izvoznih cijena u području C „Prerađivačka industrija“ od 4,3%. U istom periodu ostvaren je porast uvoznih cijena u području A „Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo“ od 20,5%, pad uvoznih cijena u području B „Vađenje ruda i kamena“ od 1,1% i porast uvoznih cijena u području C „Prerađivačka industrija“ od 8,7%.

Posmatrano po sektorima SMTK koji su najviše zastupljeni u izvozu i uvozu FBiH, u drugom tromjesečju 2013. ostvaren je porast izvoznih cijena od 7,1% u sektoru 2 „Sirove materije nejestive, osim goriva“, pad izvoznih cijena od 9,3% u sektoru 3 „Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi“, porast izvoznih cijena od 1,0% u sektoru 6 „Industrijski proizvodi, razvrstani uglavnom po vrsti sirovina“ i pad izvoznih cijena od 4,6% u sektoru 7 „Mašine / strojevi i transportna sredstva“.

U istom periodu ostvaren je porast uvoznih cijena od dva odsto u sektoru 2 „Sirove materije nejestive, osim goriva“, porast uvoznih cijena od 14,3% u sektoru 3 „Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi“, porast uvoznih cijena od 5,4% u sektoru 6 „Industrijski proizvodi, razvrstani uglavnom po vrsti sirovina“ i porast uvoznih cijena od 3,1% u sektoru 7 „Mašine / strojevi i transportna sredstva“.

Augustovske cijene niže za 0,3 odsto

Cijene proizvoda i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju u BiH u augustu su u prosjeku bile manje za 0,3 odsto u odnosu na juli. Obuća i odjeća je pojeftinila za 3,3 odsto, hrana i bezalkoholna pića za 1,1 odsto, zdravstvo za 0,1 odsto, dok su cijene stanovanja, vode, električne energije, gasa i drugih energenta porasle za 0,7 odsto, a prevoz za 0,4 odsto.

U ostalim odjelima, prema namjeni potrošnje, u augustu nisu zabilježene prosječne mjesečne promjene nivoa cijena u odnosu na prethodni mjesec.

Cijene u augustu u odnosu na isti mjesec lani u prosjeku su niže za 0,2 odsto, a najviše su pojeftinili odjeća i obuća i to za 12 odsto, zdravstvo za 1,6 odsto, a prevoz za 2,1 odsto.

Više cijene na godišnjem nivou zabilježene su u odjelima alkoholna pića i duhan za 6,4 odsto, obrazovanje za 1,8 odsto, rekreacija i kultura za 1,4 odsto, stanovanje, voda, električna energija, gas i drugi energenti za 1,2 odsto.

Restorani i hoteli su poskupili za 0,6 odsto, hrana i bezalkoholna pića za 0,4 odsto, komunikacije za 0,3 odsto, te namještaj, uređaji za domaćinstvo i redovno održavanje kuće za 0,3 odsto.

Augustovske cijene proizvodnje industrijskih proizvoda nepromijenjene

U augustu 2013. godine u poređenju sa julom 2013. godine proizvođačke cijene industrijskih proizvoda za ukupnu industriju su nepromijenjene, dok su u odnosu na juli prethodne godine niže za 2,4%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na domaćem tržištu u augustu 2013. godine u poređenju sa julom 2013. godine u odnosu na august 2012. godine niže za 3,3%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na nedomaćem tržištu u augustu 2013. godine u poređenju sa julom više su za 0,4%, dok su u odnosu na august 2012. godine niže za 1,0%.

Agregati GIG-a

U augustu 2013. godine u poređenju sa julom proizvođačke cijene industrijskih proizvoda opale su u Intermedijarnim proizvodima za 0,1%, te Netrajnim potrošačkim dobrima za 0,2%. U istom periodu proizvođačke cijene u ostalim glavnim industrijskim granama su ostale nepromijenjene.

U augustu 2013. godine u poređenju sa augustom prethodne godine proizvođačke cijene industrijskih proizvoda opale su u Energiji za 3,7%, Intermedijarnim proizvodima za 1,3%, Kapitalnim proizvodima za 0,7%, Trajnim potrošačkim dobrima za 0,7%, te Netrajnim potrošačkim dobrima za 0,6%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na domaćem tržištu u augustu 2013. godine u poređenju sa julom opale su u Intermedijarnim proizvodima za jedan odsto, Kapitalnim proizvodima za 0,1% te Netrajnim proizvodima za široku upotrebu za 0,2%. U istom periodu su porasle cijene Energije za 0,1%.

U augustu 2013. godine u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine pad proizvođačkih cijena je zabilježen u grupama Energije za 4,1%, Kapitalnih proizvoda za 1,2%, Intermedijarnih proizvoda za 1,5%, te Netrajnih proizvoda

za 1,6%. U istom periodu su porasle cijene u grupi Trajnih proizvoda za široku upotrebu za 0,1%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na nedomaćem tržištu u augustu 2013. godine u poređenju sa julom porasle su u Intermedijarnim proizvodima za 0,8%, te Kapitalnim proizvodima i Netrajnim potrošačkim dobrima za 0,1%. U istom periodu su opale cijene Energije za

0,2%, te Trajnim potrošačkim dobrima za 0,1%.

U augustu 2013. godine u poređenju sa augustom prethodne godine proizvođačke cijene industrijskih proizvoda porasle su samo u Netrajnim proizvodima za 2,5%. U istom periodu su opale cijene u grupama Energije za 2,6%, Intermedijarnim proizvodima za 1,2%, Kapitalnim proizvodima za 0,4%, te Trajnim proizvodima za 0,2%.

Industrijska područja KD-a

U augustu 2013. godine u poređenju sa julom 2013. godine proizvođačke cijene industrijskih proizvoda su pale za 0,8% u Prerađivačkoj industriji, te u Snabdijevanju vodom za 0,9%. U istom periodu cijene u Proizvodnji energije i Vađenju ruda i kamena porasle su za 0,2%, te Proizvodnji i snabdijevanju energijom za 0,3%.

U augustu 2013. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine proizvođačke cijene su porasle u Vađenju ruda i kamena za 0,9%, u Prerađivačkoj industriji za 2,7%, dok su pale u Snabdijevanju vodom za 4,8%, te u Energiji za 5,2%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na domaćem tržištu u augustu 2013. godine u poređenju sa julom 2013. godine opale su u Prerađivačkoj industriji za 0,2%, dok su porasle za 0,3% u Rudarstvu i vađenju kamena.

U augustu 2013. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine proizvođačke cijene su opale u Prerađivačkoj industriji za 0,4%, Električnoj energiji za 5,3%, te Snabdijevanju vodom za 1,4%. U istom periodu su porasle cijene u Vađenju ruda i kamena za 0,5%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na nedomaćem tržištu u augustu 2013. godine u poređenju sa julom tekuće godine su opale u Vađenju ruda i kamena za 0,2%, te u Snabdijevanju vodom za 2,2%. U istom periodu su porasle cijene Proizvodnje električne energije za 4,9%, te Prerađivačkoj industriji za 0,5%.

U augustu 2013. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine proizvođačke cijene su porasle samo u Rudarstvu i vađenju kamena za 2,4%. U istom periodu su pale cijene Prerađivačke industrije za 0,9%, Energije za 4,3%, te Snabdijevanja vodom za 11,3%.

Certificiranje općina i gradova za poboljšanje privrednog ambijenta

Federalna vlada je prihvatila Informaciju o pokretanju procesa certificiranja u općinama i gradovima na području FBiH sa osnovnom svrhom uvođenja povoljnog poslovnog okruženja i poboljšanja privrednog ambijenta.

Certificiranje je ispunjenje standarda, tj. određena garancija da će poduzetnici, kao i potencijalni investitori, dobiti usluge i informacije koje olakšavaju poslove iz nadležnosti lokalnih uprava. Posjedovanje ovog sertifikata će značiti da je lokalna uprava dokazala da su procesi i usluge koje primjenjuje u svom radu u skladu s postavljenim kriterijima, te da privatni subjekti mogu očekivati i određenu pomoć i partnerski odnos grada i općine kada su u pitanju poslovi i procedure iz nadležnosti institucija koje djeluju na državnoj razini.

Za oporavak, rast i razvoj gospodarstva BiH i FBiH su neophodne strane investicije. Certificiranje općina i gradova s povoljnim poslovnim okruženjem u jugoistočnoj Europi ili Business Friendly Certification South East Europe (BFC SEE) je program za unaprjeđenje gospodarskog ambijenta u lokalnim upravama, odnosno za izgradnju i jačanje kapaciteta općina i gradova kako bi se bavili gospodarskim razvojem i unaprijedili svoje poslovno okruženje. Namjera kreatora ovog programa certificacije je da proces i čin dodjele sertifikata predstavlja poticaj lokalnim upravama, a da njegovi kriteriji budu podsjetnik šta sve lokalna jedinica treba razvijati kao vlastiti kapacitet, te koji operativni segmenti gradske i općinske organizacije trebaju biti funkcionalni. Ovaj proces trebao bi povećati konkurentnost gradova i općina unutar i izvan granica zemlje.

Izmijeniti Zakon o javnim nabavkama u BiH

Vlada Federacije BiH je na 81. sjednici održanoj 3. 9. 2013. godine, na inicijativu Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, usvojila zaključak kojim se od Vijeća ministara BiH traži da izmijeni Zakon o javnim nabavkama BiH u dijelu koji se odnosi na ograničenja dobavljača za učešće u postupku javne nabavke ukoliko ne ispunjavaju obaveze u vezi sa plaćanjem doprinosa.

Predloženo je da se u dijelu ovog zakona koji govori o odbijanju ponuda, alineja koja glasi da ponuđač „nije ispunio obaveze u vezi s plaćanjem doprinosa za socijalno osiguranje u skladu s relevantnim zakonskim odredbama u BiH, ili zemlji u kojoj je registriran i nije ispunio obaveze u vezi s plaćanjem poreza u skladu s relevantnim zakonskim odredbama u BiH ili zemlji u kojoj je registriran“, zamijene tekстом „ako nema dokaz o stabilnom finansijskom poslovanju“.

S obzirom na to da problem uplate doprinosa egzistira duži niz godina, Vlada FBiH ga je kroz socijalni dijalog sa partnerima razmatrala u više navrata na sjednicama Ekonomsko-socijalnog vijeća za teritoriju FBiH.

Tako je na sjednici ESV-a, koja je održana u februaru prošle godine, zaključeno da je potrebno što prije pokrenuti postupak donošenja sistemskih rješenja, kako bi se počelo rješavati pitanje velikih dugovanja nastalih neplaćanjem doprinosa za penziona i zdravstveno osiguranje. Međutim, imajući u vidu sveukupno stanje u ze-

mlji, kao i globalnu ekonomsku krizu, sistemski rješenja kojima bi bio riješen problem (ne)uplaćivanja doprinosa još nisu donesena, pa kompanije koje posjeduju tehničku i profesionalnu sposobnost, a imaju problem sa (ne) uplaćivanjem doprinosa, nisu u mogućnosti da učestvuju na tenderima u sistemu javnih nabavki u BiH.

Ove izmjene Zakona o javnim nabavkama BiH bi bile privremeno rješenje do donošenja sistemskih rješenja. Njima bi se određenim kvalificiranim kompanijama omogućio pristup sistemu javnih nabavki u BiH.

Stanje u poljoprivredi u 2012. godini

Federalna vlada je na 81. sjednici održanoj 3. 9. 2013. godine utvrdila i Parlamentu FBiH uputila Izvješće o stanju u poljoprivredi u 2012. godini („Zeleno izvješće“).

Ukupna površina obradivoga zemljišta u Federaciji BiH iznosi 811.251 hektara. Oranice zauzimaju 469.518 ha ili 17 posto ukupnoga zemljišta Federacije BiH, a ostalo zemljište zauzima pet posto. Visok postotak poljoprivrednoga zemljišta je brdsko, s 300 do 700 metara nadmorske visine. Srednjeg je kvaliteta i povoljno je za poluintenzivnu stočarsku proizvodnju. Međutim, visoka nadmorska visina, visok nagib i niska plodnost zemljišta ograničava korištenje ovog resursa za ispašu stoke tijekom proljeća i ljeta.

U Federaciji BiH postoje velike poljoprivredne površine koje se nalaze u državnoj svojini i koje su, uglavnom, izvan bilo kakve proizvodne uporabe. Gledano u cjelini, visok je udio i ukupnih obradivih površina, s tim što znatan dio otpada na prirodne livade koje ne omogućuju proizvodnju veće razine intenzivnosti.

Iz tog proizlazi da je manje od 40 posto poljoprivrednoga zemljišta (pola od ukupnog obradivog) pogodno za intenzivnu poljoprivredu, s tim da se ono većinom nalazi u nizinskim riječnim dolinama. Sve skupa znači da je zemljišna osnova za poljoprivredu u Federaciji BiH vrlo ograničena, kako u pogledu kvantiteta, tako i kvalitete.

Za razliku od ukupnog, obradivog je zemljišta u Federaciji BiH mnogo manje, i, gledano po stanovniku, mjeri se sa 0,31 ha. Unutar ovog zemljišta, sa samo 0,18 ha po stanovniku, dragocjene zemljišne oranične komponente ima još manje, pa su stalnim trošenjem u nepoljoprivredne svrhe oranice stigle na najnižu točku neophodne nacionalne raspoloživosti.

Ukupna biljna proizvodnja u 2012. godini bila je manja za 23,8 posto u odnosu na 2011. U ratarstvu smanjenje iznosi 37,2 posto, a u proizvodnji voća 37,4 procenta, dok se kod proizvodnje grožđa bilježi povećanje od 23 posto. Ovakvo stanje je, najvećim dijelom, posljedica klimatskih uvjeta u 2012. godini, u kojoj je zabilježena pojava kasnih mrazeva, te dugotrajnih sušnih razdoblja praćenih visokim temperaturama.

U 2012. godini od ukupno zasijanih, požnjeveno je 97,9 posto površina, a znatno veća proizvodnja u odnosu na 2011. godinu ostvarena je kod ranih žita. Do tog povećanja došlo je i pored smanjenja prosječnih prinosa po jedinici površine u odnosu na prethodnu godinu.

Bitno veliko smanjenje prinosa po hektaru, i to za 44,82 posto, i zasijanih i požnjevenih površina u odnosu na 2011. godinu, bilježi se u proizvodnji kukuruza za zr-

no, tako da je u 2012. godini ostvarena proizvodnja manja za 31,09 posto.

Kod svih poželjenih povrtnih kultura i pored činjenice da su u odnosu na 2011. godinu povećane zasijane površine, bilježi se smanjenje proizvodnje u 2012. godini, a u proizvodnji krumpira to smanjenje je za 24,8 posto, crnog luka 19,73 posto i rajčice 25,6 posto.

Ukupna vrijednost Programa potpora poljoprivredi lani je iznosila 68.039.000 konvertibilnih maraka od čega je realizirano 68.037.850,26 KM odnosno 99,998 posto. Korisnici su bili poljoprivredni proizvođači, zadruge, lokalne zajednice, udruženja i institucije.

Povećanje kapitala "Terminala Federacije"

Vlada FBiH je na 81. sjednici održanoj 3. 9. 2013. godine dopunila Odluku o osnivanju Privrednog društva za skladištenje tečnih goriva "Terminala Federacije" d.o.o. Sarajevo. Novina je što je dodan stav po kojem osnovni kapital u stvarima iznosi 9.181.399,07 konvertibilnih maraka, odnosno u iznosu utvrđene vrijednosti prema Stručnom mišljenju i nalazu vještaka 17. 6. 2013. godine.

Istovremeno, Odlukom je data saglasnost "Terminalima Federacije" d.o.o. Sarajevo za pokretanje postupka povećanja osnovnog kapitala u stvarima pred nadležnim sudom.

Donošenje ove odluke o povećanju kapitala predloženo je na osnovu Ugovora o prenosu prava vlasništva i prava raspolaganja na nepokretnostima uz naknadu, zaključnog između Vlade FBiH i "Energopetrola" d.d. Sarajevo, kojim je, između ostalog, Vlada FBiH stekla vlasništvo nad terminalom tečnih tereta u Živinicama, odnosno nekretninama upisanim po novom premjeru.

Ocjenjuje se da bi Odluka trebala proizvesti vrlo zna-

čajne pozitivne efekte, kako za Vladu, kao osnivača i vlasnika kapitala, tako i za Društvo, budući da bi bili stvoreni preduslovi za privlačenje poslovnih partnera - investitora, s ciljem sanacije i rekonstrukcije kapaciteta ili eventualnog obezbjeđenja kreditnih sredstava za dovođenje u funkciju kapaciteta u vlastitoj režiji, kao i za redovno poslovanje.

Također, veoma je bitna i s obzirom na činjenicu da je procedura usvajanja Zakona o naftnim derivatima FBiH u toku, tako da bi "Terminali Federacije", djelimičnom sanacijom kapaciteta, spremni dočekali njegovu primjenu.

O utrošku i efektima poticaja u poduzetništvu

Vlada FBiH usvojila je na 81. sjednici održanoj 3. 9. 2013. godine Izvješće o utrošku i efektima dodijeljenih poticajnih sredstava za 2011. godinu, koje je realiziralo Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta. Kako se navodi u Izvješću, dodjela finansijskih poticaja u 2011. godini je realizirana kroz jedanaest projekata, i to za izgradnju poduzetničkih zona, poticaje inovatorima, stipendiranje učenika za obrtnička zanimanja, izgradnju inovativnog gospodarstva, poticaj tradicionalnim i starim obrtima, poticaje novoosnovanim subjektima malog gospodarstva, subvencioniranje kamata na poduzetničke kredite, razvoj obrtničkih komora, te podršku organiziranju sajмова. Projekti su realizirani kroz programe kreditnih poticaja i sufinansiranja i to u iznosu od 9.590.000 konvertibilnih maraka, od čega je iskorišteno 8.870.000 KM.

Ocijenjeno je da su dodijeljena finansijska sredstva znatno utjecala na stvaranje i poboljšanje poduzetničkog okruženja, a što je imalo za rezultat povećanje uposlenosti, izvoza, produktivnosti, sukladnijeg razvoja gospodarstva, kvalitete i konkurentne sposobnosti kao i razvoj dje-

latnosti koje ne zagađuju okoliš.

Primjena preferencijalnog tretmana domaćeg u sistemu javnih nabavki

Vlada FBiH razmatrala je na 81. sjednici održanoj 3. 9. 2013. godine Informaciju o preferencijalnom tretmanu domaćeg u sistemu javnih nabavki, te zatražila od Vijeća ministara BiH da, u Uputstvu o primjeni Zakona o javnim nabavkama BiH, predvidi da se prilikom obračuna cijena ponuda u svrhu njihovog poređenja, umanje cijene domaćih ponuda za preferencijalni faktor.

Navedenom inicijativom predviđeno je umanje cijena domaćih proizvoda za preferencijalni faktor i to 15 posto za ugovore koji se dodjeljuju u 2014 - 2018. godini, deset posto za ugovore koji se dodjeljuju u 2019 - 2022. godine, te pet posto za ugovore koji se dodjeljuju u 2023 - 2025. godini.

Prema odredbama Zakona o javnim nabavkama BiH, primjena preferencijalnog tretmana domaćeg definiše se posebnim podzakonskim aktom, te je stoga Vlada FBiH zatražila od Vijeća ministara BiH donošenje ovakvog propisa. Razlog za ovakvu inicijativu ogleda se u činjenici da još nije potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i njenih država članica i BiH, te da razvijenost privrede BiH, odnosno FBiH, nije na zavidnom nivou. Također, privredna društva na domaćem tržištu posluju u nepovoljnom ambijentu, uvjete poslovanja karakteriše mali procenat stranih ulaganja i neadekvatna promocija domaće privrede, te je potrebno podići nivo njihove konkurentnosti.

Autentično tumačenje Zakona o građevinskom zemljištu

Vlada FBiH je, na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, utvrdila i Parlamentu BiH uputila autentično tumačenje članka 75. Zakona o građevinskom zemljištu.

Riječ je o naknadama za korištenje građevinskog zemljišta i drugih naknada za izgradnju infrastrukturnih objekata (nadzemna ili podzemna elektroenergetska i PTT mreža, vodovod, kanalizacija, itd.) čije plaćanje zahtijevaju neke lokalne zajednice.

Prema autentičnom tumačenju Zakona o građevinskom zemljištu, obveza plaćanja naknade za korištenje građevinskog zemljišta (rente) nikako se ne odnosi na vlasnike infrastrukturnih objekata, jer oni uvećavaju pogodnosti koje određeno zemljište pruža korisniku. To zemljište se ne može smatrati prostorom i ne zauzima stvarnu korisnu površinu.

Kako je obrazloženo, JP Elektroprivreda BiH d. d. Sarajevo vodi upravne postupke i sporove u svezi plaćanja naknada za izgrađenu elektrodistributivnu mrežu. Naime, općine izmjenama svojih odluka pokušavaju naknade ugovoriti dugoročno, odnosno obvezati Elektroprivredu BiH na kontinuirano plaćanje u postupku izgradnje novih, kao i za već izgrađene mreže. To ne samo što bitno uvećava troškove izgradnje i priključenja, već dovodi u pitanje cjelokupan postupak razvitka elektrodistributivne mreže.

Dopunjena uredba o građenju

Vlada FBiH je na 82. sjednici održanoj 18. 9. 2013. godine na prijedlog Federalnog ministarstva prostornog uređenja, donijela Uredbu o dopuni Uredbe o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju.

Dopuna se odnosi na omogućavanje angažmana pravnik u radu stručnog odbora, što olakšava primjenu ne samo Uredbe, već i drugih propisa u praksi.

Pored ostalih uslova, angažirani pravnik mora imati najmanje deset godina iskustva u struci.

Utvrđena cijena ADR-certifikata

Na prijedlog Federalnog ministarstva unutarnjih poslova, Vlada FBiH donijela je Odluku kojom utvrđuje troškove izrade obrazaca ADR-certifikata za vozače motornih vozila kojima se prevoze opasne materije, u visini od 40 konvertibilnih maraka, a koji se uplaćuju na Jedinstveni račun Trezora FBiH.

Ovo je učinjeno na temelju Evropskog sporazuma o prijevozu opasnih materija u drumskom prometu kojim je utvrđena obveza uvođenja novih obrazaca za ove vozače, koji su obvezni od ove godine.

Oslobađanje rudnika od plaćanja putarine za dizel gorivo

Vlada FBiH je na 82. sjednici održanoj 18. 9. 2013. godine donijela Odluku da Upravnom odboru Uprave za indirektno oporezivanje uputi prijedlog da rudnici u Federaciji BiH budu oslobođeni plaćanja putarine za di-

zel gorivo u 2014. godinu u količinama namijenjenim za proizvodnju

Od ukupno 28.873.613 litara godišnje, Rudnicima "Kreka" d.o.o. Tuzla odobreno je 2.400.000, Rudniku mrkog uglja "Đurđevik" d.o.o. Đurđevik 2. 915.894, Rudniku mrkog uglja "Kakanj" d.o.o. Kakanj 5.500.000, Rudniku mrkog uglja "Zenica" d.o.o. Zenica 220.000, Rudniku mrkog uglja "Breza" d.o.o. Breza 820.000, Rudniku mrkog uglja "Abid Lolić" d.o.o. Travnik - Bila 155.040, Rudniku uglja "Gračanica" d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje 670.000, Rudnicima mrkog uglja "Banovići" d.d. Banovići 15.933.479, te Rudniku mrkog uglja "Tušnica" d.o.o. Livno 259.200 litara dizel goriva.

Ova odluka je donesena na zahtjev rudnika uglja FBiH koji je podnesen u zakonskom okviru, jer rudnici, u proizvodnji uglja i otkrivke, troše određene količine dizel goriva u svojim postrojenjima, a oslobađanje od putarine bi imalo pozitivan efekt na njihovo poslovanje. Razlog je i da se na proizvodnji uglja, u jamskoj i površinskoj eksploataciji, temelji dugoročna bilanca energetske potrebe FBiH, odnosno proizvodnja električne energije, jer od ukupne godišnje proizvodnje rudnici oko 80 posto uglja isporučuje JP Elektroprivredi BiH d.d. Sarajevo, odnosno termoelektranama u Kaknju i Tuzli.

Prema Pravilniku o primjeni Zakona o akcizama u BiH, Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje oslobađanje od plaćanja vrši najkasnije do 31. oktobra tekuće za narednu godinu.

Za modernizaciju industrije 7,2 miliona KM

Vlada FBiH je na 82. sjednici održanoj 18. 9. 2013. godine donijela Odluku o usvajanju Programa utroška sredstava utvrđenih ovogodišnjim Budžetom FBiH Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije na poziciji "Pozajmljivanje i sudjelovanje u dionicama - Ostala domaća pozajmljivanja", u iznosu od 7.200.000 konvertibilnih maraka.

Cilj Programa jeste doprinos postupnoj realizaciji strateških ciljeva iz dokumenta "Razvitak industrijske politike u FBiH", a među očekivanim efektima su razvoj novih i znatna poboljšanja već postojećih proizvoda i materijala, proizvodnih procesa ili usluga.

Također, očekuje se poticanje proizvodnje i konkurentnosti industrijskih sektora uvođenjem novih i unapređenjem sadašnjih tehnologija i tehnoloških postupaka. Povećana izvozna orijentacija i konkurentnost trebaju, dalje, dovesti do povećanog upošljavanja i konsolidacije socijalnih fondova.

Na osnovu Programa, sredstva će biti pozajmljivana metalnoj, elektro i automobilske industriji (1.100.000 KM), građevinarstvu (1.000.000 KM), proizvodnji tekstila, kože i obuće (1.300.000 KM), drvnoj i papirnoj (1.000.000 KM), hemijskoj industriji gume i plastike (800.000 KM), te namjenskoj (800.000 KM) i prehrambenoj industriji (200.000 KM).

Dakle, od cjelokupnog iznosa raspoloživih sredstava, za modernizaciju tehnološkog procesa predviđeno je 6.200.000 KM, a preostali milion KM namijenjen je pozajmljivanju za finansiranje uplata za PIO, sanaciju hipoteka, regulisanje socijalnog stanja i očuvanje postojećih radnih mjesta.

Ovom Odlukom je predviđeno da nadležni federalni ministar može imenovati komisiju koja će pratiti namjenski utrošak sredstava, dok će Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije dostavljati izvještaje Federalnom ministarstvu finansija i Vladi FBiH.

Vlada FBiH dala je također prethodnu saglasnost za zaključivanje Ugovora o formiranju namjenskog depozita i Ugovora o komisionim poslovima između Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije i Union banke d.d. Sarajevo, te za potpisivanje ovog ugovora ovlastila federalnog ministra energije, rudarstva i industrije.

Data je i prethodna saglasnost za realokaciju sredstava u iznosu od 7.200.000 konvertibilnih maraka, na način da ona, u skladu sa Ugovorom o formiranju namjenskog depozita i Ugovorom o komisionim poslovima, iz Budžeta FBiH, pozicija "Pozajmljivanje i učešće u dionicama - ostala domaća pozajmljivanja" - budu realocirana na račun Union banke d.d. Sarajevo, koja će ih deponovati na račun namjenskog depozita.

U slučaju da na računu ostane nerealizovanih sredstava, zaduženo je Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije da, pod istim uslovima, raspíše javni oglas za kandidovanje za dio neutrošenih sredstava.

Vlada FBiH dala je danas i prethodnu saglasnost na Prijedlog rješenja o dopuni Rješenja po kojem će kao korisnici sredstava, odnosno kredita posredstvom Razvojne banke FBiH, a na osnovu "Pozajmljivanja i učešće u dionicama - Ostala domaća pozajmljivanja", biti obuhvaćeni "Napredak" d.d. Tešanj i "Helioplast" d.o.o. Gračanica.

Donesena i Odluka kojom Vlada FBiH daje prethodnu saglasnost za zaključivanje Aneksa 1. Ugovora o komisionim poslovima između Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije i Razvojne banke FBiH, te za njegovo potpisivanje ovlašćuje federalnog ministra energije, rudarstva i industrije.

Aneks se odnosi na izmjenu u Programu utroška sredstava s budžetske pozicije "Pozajmljivanje i učešće u dionicama - ostala domaća pozajmljivanja", gdje se, umjesto za finansiranje dijela kamata dospjelih u 2012. godini, pozajmljivanje usmjerava za finansiranje uplate za PIO, oslobađanje hipoteka, regulisanje socijalnog stanja i za očuvanje postojećih radnih mjesta.

Izveštaji JP Ceste Federacije BiH

Vlada FBiH usvojila je Izveštaj o implementaciji Programa utroška sredstava „Grant Federalnoj Direkciji Cesta za kapitalne investicije” utvrđenih Budžetom Federacije BiH za 2007. godinu sa stanjem 30. 6. 2013. godine. Naloženo je JP Ceste Federacije BiH da preduzme sve aktivnosti u cilju završetka realizacije projekta magistralne ceste M-4 Doboj - Tuzla, dionica: Drežnik (bolnica „Kreka”) - petlja Šićki Brod u dužini od 4,8 kilometara. Ovo preduzeće obavezano je da preduzme aktivnosti u cilju intenziviranja poslova eksproprijacije i izvođenja radova na projektu Izgradnja ceste M-17.3 Neum - Stolac, na dionici Kiševo - Broćanac.

Također, Federalna vlada usvojila je Izveštaj o implementaciji Programa utroška investicionih sredstava razvoja utvrđenih Budžetom FBiH za 2005., 2006., 2007. i 2009. godinu sa stanjem na dan 30.6.2013. godine. Implementatoru odobrenog projekta iz ovog programa - JP Ceste Federacije BiH je naloženo da intenzivira preduzete aktivnosti u saradnji sa općinom Novi Grad u cilju okončanja postupka eksproprijacije na LOT 2A od profila P164 do profila P178, što bi omogućilo izvođaču pristup gradilištu u cijeloj dužini obuhvaćenoj Ugovorom i izgradnja vijadukta Briješće. Vlada FBiH zadužila je Ceste FBiH da joj dostave detaljan izvještaj o eksproprijaciji na LOT-u 2A Sarajevske obilaznice.

Evropska unija

EU POLITIKA PODUZETNIŠTVA

Jedan od ciljeva formiranja Evropske unije bio je ostvariti mogućnost da evropske države konkuriraju rastućim privredama u svijetu. Ova težnja nastavljena je sve do danas, ali su u međuvremenu uvjeti takmičenja na svjetskoj sceni promijenjeni razvojem globalne ekonomije u zadnjim desetljećima i velikom brzinom tehnološkog razvoja.

Ciljevi

Poduzetničkom politikom EU želi se osigurati svim poslovnim subjektima mogućnost tržišnog takmičenja i trgovine pod fer i jednakim uvjetima a posebna pažnja pridaje se specifičnim potrebama i obilježjima pojedinih sektora, poput turizma, avio-industrije ili biotehnologije.

Pravna osnova za zajedničku poduzetničku politiku proizlazi iz Poglavlja XVII. Ugovora o funkcioniranju EU, kojim se predviđaju aktivnosti ubrzanja strukturnih prilagodbi u industriji, razvoja okruženja pogodnog za pokretanje novih inicijativa i razvoj poslovnih poduhvata s naglaskom na malo i srednje poduzetništvo, unapređenje praktične primjene najnovijih istraživačkih i tehnoloških dostignuća te podsticanje saradnje među poduzetnicima.

Politika poduzetništva EU obraća se poduzetnicima bez obzira na veličinu, pravni oblik ili sektor, a ima za cilj:

Olakšati pristup finansijama za pokretanje i rast malih i srednjih firmi i podstaknuti ulaganja u inovativne aktivnosti,

Kreirati okruženje pogodno za saradnju malih i srednjih firmi, posebno u oblasti prekogranične saradnje,

Promovisati sve oblike inovacija u firmama,

Podržavati eko-inovacije,

Dati podršku politikama koje podstiču poduzetništvo i inovacije.

Poduzetnička politika finansira se iz različitih izvora, od kojih je najvažniji CIP – EU program konkurentnosti i inovacija, koji se provodi od 2007. do 2013. godine i raspolaže budžetom od 3.62 milijarde eura. CIP obuhvata tri programa i to:

Program za poduzetništvo i inovacije (EIP)

Program podrške politikama za primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT PSP)

Inteligentna energija Evrope (IEE)

Strategija razvoja

Poduzetnička politika EU danas obuhvata cijelu poslovnu zajednicu i njeno okruženje. Međutim, u prošlosti su njene aktivnosti bile prvenstveno usmjerene na malo i srednje poduzetništvo (SME), inovacije i konkurentnost i na korištenje prednosti unutrašnjeg tržišta.

Zajednička politika za malo i srednje poduzetništvo potiče iz 1983. godine, kada je donesen prvi zajednički program aktivnosti namijenjen podsticanju poduzetništva. Krajem 2000. godine usvojen je višegodišnji program MAP s naglaskom na malo i srednje poduzetništvo, koji se primjenjivao u razdoblju od 2001. do 2005. godine. Njegovo područje je u pogledu finansijskih sredstava i primjene znatno šire od prethodnih programa jer je obuhvatao aktivnosti u više od 30 država, uključujući Evropski privredni prostor i države kandidatkinje za članstvo u EU. MAP je nakon 2005. uklonjen u CIP program za period od 2007. do 2013. godine.

Vijeće Evrope usvojilo je 2000. godine Povelju za mala podu-

zeća pozivajući države članice i Komisiju da podrže mala poduzeća u deset glavnih oblasti: (1) obrazovanje i obuka za poduzetništvo, (2) jeftinije i brže pokretanje poduzeća, (3) bolje zakonodavstvo i regulativa, (4) dostupnost potrebnih radnih vještina, (5) poboljšanje online pristupa; (6) bolje korištenje prednosti unutrašnjeg tržišta, (7) porezna i finansijska pitanja, (8) jačanje tehnoloških sposobnosti malih poduzeća, (9) korištenje uspješnih modela za elektronsko poslovanje i razvijanje najbolje podrške malim poduzetnicima, (10) bolja zastupljenost interesa malog poduzetništva u tijelima Unije i na nacionalnom nivou.

Ključni dokument u oblasti podsticanja poduzetništva je tzv. "Europa 2020" strategija, koja postavlja za cilj stvaranje svjetski najkonkurentnije privrede temeljene na znanju, sposobne za održivi rast, te s više kvalitetnijih radnih mjesta i većom socijalnom kohezijom, a jedno od ključnih područja djelovanja upravo je poticanje poduzetništva.

Na temelju rasprave podstaknute Zelenom knjigom o poduzetništvu (COM(2003) 27 final, 21. 1. 2003.), početkom 2004. godine donesen je Akcijski plan za poduzetništvo (COM(2004) 70 final, 11. 2. 2004.) u kojem se posebna pažnja posvećuje ženama i pripadnicima etničkih manjina koji žele pokrenuti vlastiti posao te im se pruža podrška kreirana prema njihovim potrebama. Pred ženama - inovatorima i poduzetnicama najčešće stoje prepreke kao što su tradicionalni pogledi i stereotipi o ženama u nauci i inovacijama, izbor edukacije žena, manji kredibilitet žena kada traže finansijska sredstva, teži pristup tehničkim, naučnim i općim poslovnim mrežama, manjak poslovnog treninga i poduzetničke sposobnosti. Zbog toga je Komisija 2008. godine donijela konkretne mjere za promociju žena u poduzetništvu:

Osnivanje mreže ambasadora poduzetnica: u oktobru 2009. godine, proglašeno je prvih 130 ambasadora iz deset zemalja kako bi djelovale kao primjer i mentorice i promovirale poduzetništvo žena u školama i na univerzitetima,

Šema mentorstva uvedena tokom 2010. godine,

Dozvoljene državne pomoći do milion eura za nova podu-

zeća poduzetnica.

Osim toga, Komisija kontinuirano priprema Enterprise Policy Scoreboard u kojem prati ostvarivanje pojedinih kvantitativno postavljenih ciljeva na temelju kojih donosi ocjene dosadašnjih nastojanja i zajedno s državama članicama dogovara buduće aktivnosti.

Međunarodna konkurentnost

Kreiranje uvjeta koji omogućavaju poslovnim subjektima EU da budu konkurentni pod istim uvjetima s ostatkom svijeta uključuje zaštitu intelektualnog i industrijskog vlasništva protiv krijumčarenja i piratstva. To znači srezati na minimum skupe administrativne troškove, kombinirane s visokim standardima za energetiku, okoliš i socijalnim standardima. Još jedan element tu je deregulacija: odgovarajući i nediskriminativni pristup najboljoj mogućoj cijeni glavnim pomoćnim poslovnim službama, poput komunikacija, prevoza i komunalija.

Prioritet je smanjivanje regulatornog opterećenja na poslovanje, posebno na mala poduzeća, uz smanjenje administrativnog opterećenja na firme za 25%. To bi moglo povećati evropski BDP (ekonomsko bogatstvo) za dodatnih 150 milijardi eura, što je povećanje od više od 1%.

Kako bi poboljšala konkurentnost, Evropska unija kroz 7. okvirni program za istraživanje i razvoj i Okvirni program Zajednice za konkurentnost i inovacije (CIP) finansira veliki broj istraživanja tehnologije i inovacija. Pod Programom FP7 za razdoblje od 2007. do 2013. godine dostupno je više od 50 milijardi eura, dok je pod programom CIP za isti period osigurano 3.6 milijardi eura. CIP je usmjeren na mala i srednja poduzeća (SME) koja teže inovacijama, posebno u područjima energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, tehnologija okoliša i boljeg korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT).

Međutim, tu se ne radi o rastu pod svaku cijenu. EU je pre-

je krajnji rezultat siguran proizvod. Oznaka "CE" na proizvodu pruža vlastima i potrošačima osiguranje da su zadovoljeni odgovarajući standardi, bilo da je roba proizvedena u Uniji ili je uvezena. Politikom poduzetništva također je obuhvaćeno smanjivanje emisija ugljen-dioksida iz automobila u svrhu borbe protiv klimatskih promjena.

Samo u izuzetnim slučajevima, npr. u slučaju farmaceutskih proizvoda, potrebno je dobiti odobrenje prije lansiranja proizvoda na tržište. Evropska agencija za procjenu lijekova u Londonu nadležna je za davanje odobrenja za više od jedne zemlje EU.

Stroga pravila primjenjuju se i na određene hemikalije. Zahvaljujući sporazumu za usklađivanje tih pravila koji olakšava evaluaciju rizika i održavanje ravnoteže između zdravog okoliša i potrebe za konkurentnošću, sve hemijske tvari sadržane su u jedinstvenoj bazi podataka. Taj novi sistem zove se REACH - Registracija, procjena i odobravanje kemikalija, a njime upravlja Evropska agencija za hemikalije u Helsinkiju.

"Prvo misliti na malo"

Dvije trećine svih radnih mjesta u EU su u malim i srednjim poduzećima, a 29% svih poduzeća u Uniji su mala i srednja (SME). Na temelju načela "prvo misliti na malo", EU kreira pravila o državnim pomoćima koja uzimaju u obzir potrebe malih i srednjih poduzeća, te pri formuliranju politika uvijek na umu imaju njihove zahtjeve. Prioriteti politika su promocija poduzetništva i vještina, poboljšanje pristupa SME tržištima (uključujući javne ugovore), unapređenje potencijala za rast SME (kroz jačanje kapaciteta za istraživanje i inovacije) te jačanje dijaloga i konsultacija.

Institucije

Evropska komisija, Direktorat za poduzetništvo i industriju (*Evropski portal za male i srednje poduzetnike, Informacije o poslovanju, Informacije o poslovanju*)

dana politici koja donosi održiv rast i temelji se na odgovornom poduzetništvu. To potiče poduzeća da se odvaži na održivi razvoj, ekonomski rast i kreiranje radnih mjesta kroz bolji razvoj vještina, racionalniju upotrebu prirodnih resursa, bolje inovacije, smanjenje siromaštva i veće poštovanje ljudskih prava.

Ponekad se prepreke u trgovini unutar EU uklanjaju usvajanjem zajedničkih standarda za zaštitu javnog zdravlja, potrošača i okoliša. U drugim slučajevima, proizvođači mogu slobodno odlučiti kojom će se tehnologijom koristiti, pod uvjetom da

Evropski parlament: Odbor za industriju, vanjsku trgovinu, istraživanje i energiju

Vijeće EU: Tržišno natjecanje (unutrašnje tržište, industrija, istraživanje)

Evropska investicijska banka

Evropski investicijski fond

Evropska agencija za lijekove

Lejla Sadiković

Počeo sajam "Dani jabuke - Goražde 2013."

Prilika za rekapitulaciju postignutih rezultata

U Goraždu je počela deseta privredno-kulturna manifestacija „Dani jabuke – Goražde 2013.„ koja je okupila više od 70 izlagača iz BiH, Srbije, Crne Gore i Turske.

-Jubilarna manifestacija je prilika za rekapitulaciju postignutih rezultata u deset godina postojanja sajma. Pružili smo priliku tzv. malim poljopriv-

rednim proizvođačima, u smislu predstavljanja proizvoda iz oblasti agrara, posebno voćarstva. Ono što moramo u narednom periodu uraditi jeste podizanje novih voćnjaka i stvaranje podloge da budemo konkurentni na tržištu, kaže Mirsad Hubanić, predsjednik OO „Dani jabuke“ – Goražde.

-Model zadruga kao temelj udru-

živanja poljoprivrednih proizvođača do sada se smatrao prevaziđenim, ali se pokazalo da je ovo najbrži put koji povezuje proizvođače i tržište. Manifestacije poput Dana jabuke, najbolja su potvrda ove konstatacije, smatra Husein Hasić, predsjednik Zadružnog saveza FBiH, dodajući da je na sajmu jabuke predstavljeno nekoliko zadruga iz FBiH i njihovi proizvodi.

S druge strane značaj Dana jabuke za BPK-Goražde izuzetno je veliki, smatra i Demir Imamović, ministar privrede BPK-Goražde jer je, pojašnjava ovo područje koje ima sve uslove za zdravu hranu.

I pored sličnih sajmova sumorna je slika agrara u BH. Više od dvije hiljade različitih proizvoda na sajmu u Goraždu jesu pokazatelj potencijala bh poljoprivrede, ali to nije dovoljno.

-To znači da mi imamo šta ponuditi, ali nemamo politiku koja će te proizvode poslati u tržne centre, mišljenja je Jago Lasić, predsjednik Privredne komore FBiH, koja je partner ovogodišnjem sajmu „Dani jabuke“

IZVOR: Gorazde Online